

УРОК 12

УЗАГАЛЬНЕННЯ

Таблиця 1. Вищий ступінь порівняння прикметників.

Таблиця 2. Найвищий ступінь порівняння прикметників.

Таблиця 3. Ступені порівняння прислівників.

Таблиця 4. Відмінювання прикметників, порядкових числівників, займенників, дієприкметників множини.

Таблиця 5. Дієприкметники.

Таблиця 6. Дієприслівники.

Таблиця 7. Уживання знахідного відмінка для позначення часу.

Таблиця 8. Уживання родового відмінка для позначення часу.

Таблиця 9. Складнопідрядні речення причини, наслідку, мети, умови.

Таблиця 10. Уживання прийменників для позначення місця.

Таблиця 1 – Вищий ступінь порівняння прикметників

Прикметник	суфікс	вищий ступінь
старий	-ш	старший
молодий	-ш	молодший
дешевий	-ш	дешевший
новий	-іш	новіший
повний	-іш	повніший
легкий	-ш	легший
глибокий	-ш	глибший
далекий	-ш	дальший
високий	(с + ш) = щ	вищий
дорогий	(г + ш) = жч	дорожчий
вузький	(з + ш) = жч	вужчий
дужий	(ж + ш) = жч	дужчий

добрий – добріший	малий – менший
добрий = гарний – кращий	великий – більший
товстий – товщій, товстіший	хороший – кращий
	поганий – гірший

Таблиця 2 – Найвищий ступінь порівняння прикметників

Прикметник у вищому ступені	Прикметники у найвищому ступені	
	Префікс	Найвищий ступінь
старший новіший легший дужчий	най- най- най- най-	найстарший найновіший найлегший найдужчий

Таблиця 3 – Ступені порівняння прислівників

Прислівник	Суфікс	Вищий ступінь порівняння	Найвищий ступінь порівняння
дешево красиво	- ш - іш	дешевше красивіше	найдешевше найкрасивіше
солодко глибоко далеко	- ш - ш - ш	солідше глибше дальше	найсолідше найглибше найдальше
високо дорого близько важко	(с + ш) = щ (г + ш) = жч (з + ш) = жч (ж + ш) = жч	вище дорожче ближче важче	найвище найдорожче найближче найважче

Таблиця 4 – Відмінювання прикметників, порядкових числівників, займенників, дієприкметників множини

Відмінювання прикметників, порядкових числівників, займенників, дієприкметників множини			
Відмінки			Закінчення
Н.в.	які? (чиї?, котрі?)	нові ці треті мої прочитані	- і - ї
Р.в.	яких? (чиїх?, котрих?)	нових цих третіх моїх прочитаних	- их - їх - їх
Д.в.	яким? (чиїм?, котрим?)	новим цим третім моїм прочитаним	- им - ім - їм
З.в.	які? = Н.в. яких? = Р.в.		
О.в.	якими? (чиїми?, котрими?)	новими цими третіми моїми прочитаними	- ими - іми - їми
М.в.	(у, в, на) яких? (чиїх?, котрих?)	нових цих третіх моїх прочитаних	- их - їх - їх

Таблиця 5 – Дієприкметники

Активні дієприкметники (минулий час).			
Дієслово (інфінітив)	Суфікс	Закінчення	Дієприкметник
минути	- л	-ий, -а, -е, -і	минулий (-а, -е, -і)
зрадіти	- л	-ий, -а, -е, -і	зраділий (-а, -е, -і)
перемогти	- ш	-ий, -а, -е, -і	перемігший (-а, -е, -і)

Пасивні дієприкметники (минулий час)			
Дієслово (інфінітив)	Суфікс	Закінчення	Дієприкметник
написати	- н	-ий, -а, -е, -і	написаний (-а, -е, -і)
купити	- ен (-єн)	-ий, -а, -е, -і	куплений (-а, -е, -і)
подарувати	- ан (-ян)	-ий, -а, -е, -і	подарований (-а, -е, -і)
шити	- т	-ий, -а, -е, -і	шитий (-а, -е, -і)

Таблиця 6 – Дієприслівники

Дієприслівники недоконаного виду (теперішній час, дії виконуються одночасно)		
Дієслово	Суфікс	Дієприслівник
іти	- учи	ідучи
грати	- ючи	граючи
лежати	- ачи	лежачи
стояти	- ячи	стоячи

Дієприслівники доконаного виду. (одна дія виконується за іншою, минулий час)		
Дієслово	Суфікс	Дієприслівник
прибігти	- ши	прибігши
прочитати	- вши	прочитавши

Таблиця 7 – Уживання знахідного відмінка для позначення часу

Через + який час? – Знахідний відмінок

За+ який час? – Знахідний відмінок

Через годину (за годину)	2, 3, 4 – години 5, 6, ... – годин
Через один день	2, 3, 4 – дні 5, 6 .. – днів
Через один тиждень	2, 3, 4 – тижні 5, 6 ... – тижнів
Через один рік	2, 3, 4 – роки 5, 6 ... – років

Скільки часу (Знахідний відмінок) + тому.

Одну годину	2, 3, 4 години 5, 6 ... годин	тому
Один день	2, 3, 4 дні 5, 6 ... днів	тому
Один тиждень	2, 3, 4 тижні 5, 6 ... тижнів	тому
Один рік	2, 3, 4 роки 5,6 ... років	тому

Таблиця 8. – Уживання родового відмінка для позначення часу

З якого часу? - Родовий відмінок	До якого часу? – Родовий відмінок
із зими	до весни
із січня	до березня
з восьми років	до вісімнадцяти років
з першого місяця	до шостого місяця
з 1997 (сьомого) року	до 2003 (дві тисячі третього) року
з п'ятої години	до п'ятнадцятої години

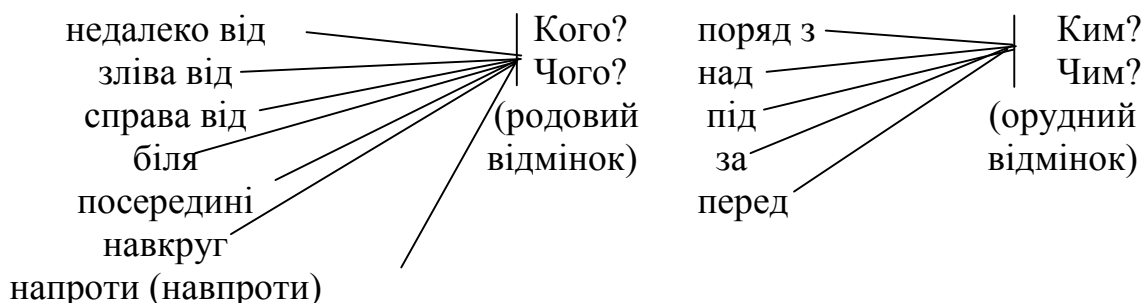
Таблиця 9 – Складнопідрядні речення причини, наслідку, мети, умови

Причина (чому? = тому що)	Наслідок (результат, висновок)
Я вчусь у медичному інституті, тому що хочу бути лікарем.	Я хочу бути лікарем, тому я вчусь у медичному інституті.
Хуан багато працює, тому що хоче добре знати українську мову.	Хуан хоче добре знати українську мову, тому він багато працює.

Мета (навіщо? для чого? з якою метою?)
Я прийшов у магазин, <u>щоб</u> купити хліб (хліба). Ми пішли в бібліотеку, <u>щоб</u> узяти книгу.
..... , ЩОБ + інфінітив
Я прийшов до друга, щоб він пояснив мені завдання. Я пішов до викладача, щоб він дав мені книгу.
..... , ЩОБ +ХТО? + дієслово минулого часу.

Умова
Якщо + умова, ... = ..., якщо + умова (За якої умови й що буде?) = (Що буде? За якої умови?) <u>Якщо</u> буде гарна погода, ми підемо на екскурсію.
Якби + умова, ... б ... = ... б ..., якби + умова <u>Якби</u> ти прийшов до мене, ми б послушали красиву музику.

Таблиця 10. – Уживання прийменників для позначення місця
Де?

ВПРАВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Вправа 1. *Поставте прикметники у вищому ступені порівняння*

Зразок: – Осінь холодна, а зима...

– Осінь холодна, а зима холодніша.

1. Одеса – красиве місто, а Київ ...
2. Фільм цікавий, а книжка...
3. Штани дорогі, а костюм...
4. Антон сильний, а Джон ...
5. Річка глибока, а море ...
6. Кримські гори високі, а Карпати ...
7. Море велике, а океан...
8. Дощ холодний, а сніг...

Вправа 2. *Порівняйте іменники, використавши прикметники у вищому*

ступені порівняння

Зразок: – Слон – ведмідь (великий).

– Слон більший, ніж ведмідь. Слон більший за ведмедя.

1. Брат – сестра (малий).
2. Дідусь – бабуся (старий).
3. Китайська мова – англійська мова (важкий).
4. Літо – весна (теплий).
5. Автомобіль – мотоцикл (швидкий).
6. Гірка правда – солодка брехня (хороший).
7. Будинок – квартира (великий).
8. Тополя –калина (високий).

Вправа 3. *Поставте прикметники у найвищому ступені порівняння*

Зразок: – Ця гора найбільш висока.

– Ця гора найвища.

1. Цей пам'ятник найбільш старий у місті.

2. Ця вулиця найбільш нова.
3. Мій дідусь найбільш мудрий.
4. Ця книга найбільш цікава.
5. Ваша кімната найбільш затишна.
6. Цей будинок найбільш комфортний.
7. Цей торт найбільш смачний.
8. Цей автомобіль найбільш дорогий.
9. Ця площа найбільш красива.
10. Цей телефон найбільш зручний.

Вправа 4. *Замість крапок поставте словосполучення у відповідному відмінку.*

1. Ми познайомилися з ...
2. Друзі подарували квіти ...
3. На фотографії немає ...
4. Я знаю ...
5. Ось фото ...
6. Ми дивилися фільми ...
7. Дівчина взяла автограф у ...
8. Ми любимо ...

ці відомі актори

Вправа 5. *Замість крапок поставте словосполучення у відповідному відмінку.*

1. Ми зустріли ...
2. Хлопці фотографувалися з ...
3. На зустрічі немає ...
4. Ваші друзі телефонували ...
5. У театрі не було ...
6. Ось книги ...
7. Ми пішли на екскурсію з ...
8. Ми купили квіти для ...

наші знайомі студентки

Вправа 6. Дайте відповіді на запитання, використовуючи прикметники та іменники у відповідних відмінках.

1. До кого прийшла сестра? (твої хороші подруги).
2. З ким ви говорили? (мої старі друзі).
3. Кому подобаються ці квіти? (мої рідні сестри).
4. З ким ми були на концерті? (наші українські викладачі).
5. Кого ви запросили на вечір? (ці відомі співаки).
6. Ким цікавиться син? (наші молоді футболісти).
7. Про кого розповідає дочка? (наші знайомі актори).
8. Кому телефонував Антон? (твої іноземні студенти).

Вправа 7. Замініть виділені дієслова дієприкметниками.

Зразок: – Вправа, яку написали – написана вправа.

1. Робота, яку закінчили – ...
2. Слова, які сказали – ...
3. Птахи, яких відпустили –
4. Словник, який купили – ...
5. Зошит, який віддали – ...
6. Книга, яку прочитали – ...
7. Посуд, який помили – ...
8. Зошит, який знайшли – ...
9. Дзеркало, яке розбили – ...

Вправа 8. Замініть виділені дієслова дієприслівниками.

Зразок: – Ми писали й сиділи.

– Ми писали сидячи.

1. Студент говорив і стояв.
2. Дівчина слухала й усміхалась.
3. Оксана йшла й не поспішала.
4. Квіти стоять і похилились.
5. Батько слухав і лежав.

6. Учень відповідав і не думав.
7. Машина їхала і не зупинялася.
8. Ми йшли й відпочивали.

Вправа 9. *Закінчіть речення.*

Зразок: – Виконавши завдання, ...
– Виконавши завдання, я пішов гуляти.

1. Вивчивши урок, ...
2. Попрощавшись, ...
3. Написавши нові слова, ...
4. Приїхавши в Україну, ...
5. Повернувшись додому, ...
6. Закінчивши змагання, ...
7. Вийшовши з університету, ...
8. Приготувавши обід, ...

Вправа 10. *Дайте відповіді на запитання, поставивши слова із дужок у правильному відмінку.*

1. Через який час буде літо? (2, місяць).
2. За скільки хвилин буде дзвінок? (20, хвилина).
3. Через який час буде екскурсія? (5, день).
4. За скільки хвилин приїде автобус? (7, хвилина).
5. Через який час ви підете на завод? (2, тиждень).
6. Через який час сестра приїде до вас? (2, рік).
7. Через який час брат піде до школи? (6, місяць).
8. За скільки місяців ви закінчите навчання? (4, місяць).
9. За скільки годин почнеться футбол? (3, година).

Вправа 11. *Дайте відповіді на запитання, поставивши слова із дужок у правильному відмінку.*

1. Скільки часу тому почався дощ? (3, година).

2. Скільки часу тому ми були в Києві? (2, тиждень).
3. Скільки часу тому брати закінчили університет? (20, рік).
4. Скільки часу тому закінчився футбольний матч? (2, година; 30 хвилина)
5. Скільки часу тому ви закінчили школу? (1, рік; 6, місяць).
6. Скільки часу тому студент пішов у центр? (5, година).
7. Скільки часу тому закінчився урок ? (30, хвилина).
8. Скільки часу тому мама приготувала обід? (2, година).

Вправа 12. *Дайте відповіді на запитання, поставивши слова із дужок у правильному відмінку.*

Зразок: – З якого часу до якого часу студенти навчаються?
(жовтень – липень).
– Студенти навчаються з жовтня до липня.

1. З якого часу до якого часу ви відпочиваєте? (липень – вересень).
2. З якого часу до якого часу триває зима? (грудень – лютий).
3. З якого часу до якого часу триває весна? (березень – травень).
4. З якого часу до якого часу триває літо? (червень – серпень).
5. З якого часу до якого часу триває осінь? (вересень – листопад).
6. З якого часу до якого часу триває робочий тиждень? (понеділок – п'ятниця).
7. З якого часу до якого часу тривають вихідні дні? (субота – неділя).
8. З якого часу до якого часу ви були в університеті? (ранок – обід).
9. З якого часу до якого часу студент був хворий? (вівторок – середа).

Вправа 13. Дайте відповіді на запитання, використовуючи сполучник тому що.

1. Чому Марко не вивчив уроку?
2. Чому Родріго купив квіти?
3. Чому Данило багато працює?
4. Чому Надіна співає пісні?
5. Чому Еліана вчить нові слова?
6. Чому Ахмед не прийшов на урок?
7. Чому Джон добре говорить англійською мовою?
8. Чому Ольга купила квиток?

Вправа 14. Дайте відповіді на запитання, використовуючи сполучник щоб.

1. Навіщо студенти поїхали в центр?
2. Для чого ви купили квіти?
3. Навіщо Ольга пішла в магазин?
4. Для чого Мігель вчить слова?
5. Навіщо ви вчите математику?
6. Для чого друзі зустрілися?
7. Навіщо ви телефонували другові?
8. Навіщо студенти йдуть у театр?
9. Для чого Лаура купила словник?

Вправа 15. Дайте відповіді на запитання, використовуючи сполучник якщо.

1. За якої умови ми зустрінемося?
2. За якої умови студенти будуть правильно говорити?
3. За якої умови ви підете в театр?
4. За якої умови ми поїдемо в Київ?
5. За якої умови друзі будуть грати в футбол?
6. За якої умови дівчата підуть у кафе?

7. За якої умови ви купите словник?
8. За якої умови хлопці будуть танцювати?

Вправа 16. *Пишіть, розкриваючи дужки. Поставте слова у потрібній формі.*

Ми йдемо на (площа). Пам'ятник стоїть посередині (площа). Ми йдемо до (пам'ятник). Туристи зупинилися перед (пам'ятник). Музей стоїть біля (пам'ятник). Готель стоїть зліва від (пам'ятник). Фонтан знаходиться навпроти (пам'ятник). Квіти ростуть поряд з (пам'ятник).

Вправа 17. *Пишіть, розкриваючи дужки. Поставте слова у потрібній формі.*

Хрещатик – це серце Києва. На (Хрещатик) знаходиться майдан Незалежності. На (майдан) велика кількість фонтанів. Біля (фонтани) багато пам'ятників. Від (Хрещатик) можна піднятися до (Софійський собор). Перед (Софійський собор), посеред (площа), стоїть пам'ятник Богдана Хмельницького. Зліва від (пам'ятник) стоїть Михайлівський собор. Поряд із (Михайлівський собор) стоїть скульптурна група. У (центр) композиції – пам'ятник княгині Ольги. Навкруг (цей пам'ятник) знаходяться пам'ятники Андрія Первозваного та братів Кирила й Мефодія.

Вправа 18. *Читайте текст.*

У одному індійському племені був дуже мудрий вождь. Багато років виконував цей мудрець свої обов'язки, намагаючись бути справедливим і порядним. Відчуваючи, що скоро не зможе керувати своїм племенем, як раніше, вождь захотів знайти для себе мудрого послідовника. Він був розумною людиною і знав, що це нелегка справа. Тому покликав до себе усіх молодих людей.

Вождь вирішив обрати серед молодих хлопців чоловіка для своєї молодшої доньки, який потім стане вождем. Для того, щоб стати обранцем, кожен з них повинен приготувати дві незвичні страви: одну найжахливішу в світі, іншу – найпрекраснішу. Першого дня потрібно було принести вождю найжахливішу страву, а наступного – найпрекраснішу.

Велику кількість незвичних і жахливих страв принесли юнаки першого дня. Усі вони були неприємні на вигляд і на смак. Але один хлопець приніс звичайний відварений язик тварини. Здивувався вождь і, звернувшись до хлопця, сказав:

– Це ж звичайнісінький язик! А я просив принести найжахливішу в світі страву.

– Так, – погодився той. – Це лише язик. Але язик – це найжахливіше, що може бути у світі! Він може говорити багато злих і жорстоких слів, він може принижувати й ображати, з нього починаються криваві війни.

Послухавши, вождь погодився. І почав з нетерпінням чекати другого дня. Яких лише страв йому не приносили наступного дня! Це були справжні страви богів – смачні, солодкі, запашні! Але вождь чекав юнака, який здивував його вчора. Коли хлопець з'явився перед вождем, у його руках був звичайний відварений язик.

– Але ж ти приносив цю страву вчора, - знову здивувався вождь.

– Так, це знову звичайнісінький язик, - погодився юнак. – Але язик може бути найпрекраснішим у світі! Він може приносити вашим вухам найбільшу насолоду в світі, дарувати ніжність, ласку, кохання.

Нічого не зміг відповісти вождь мудрому юнакові, лише посміхнувся і визнав його переможцем.

Так у племені з'явився новий вождь – молодий, сміливий і мудрий.

(Легенда)

Вправа 19. *Як можна назвати цей текст?*

Вправа 20. *Перекажіть текст.*

Вправа 20. *Прочитайте українські прислів'я.*

Не борода робить чоловіка мудрим.

Мудрість приходить з роками.

Краще з розумним втратити, ніж з дурним знайти.

За «спасибі» кожуха не купиш.

Вправа 21. *Поясніть, як ви розумієте ці прислів'я.*